

Kerteminde
Kommune

Kvalitetsrapport for Dagtilbudsområdet Kerteminde Kommune 2011

Indholdsfortegnelse

Forord.....	3
Sammenfatning på dagtilbuddenes kvalitetsrapporter.....	4
Faglige resultater	6
Den pædagogiske læreplan	6
Sprogindsats og sprogvurdering af 3-årige	13
Overgang fra dagpleje / vuggestue til børnehave	14
Overgang til skole og fritidstilbud	15
Resurser.....	16
Medarbejdere.....	20
Ledelse.....	21
Lokale indsatser.....	22
Kort beskrivelse af de tre indsatsområder	22
Inklusion og trivsel	25
Overgange.....	28
Sprog.....	31
Afsluttende bemærkninger	32

Forord

Denne kvalitetsrapport er første generation af en ny kvalitetsrapport for dagtilbudsområdet i Kerteminde Kommune. Rapporten er en sammenfatning af de 11 daginstitutioners samt den kommunale Daglejes bidrag, og henvender sig til forældre, dagtilbud, forvaltning og politikere. Målet er at rapporten kan fungere som dialog- og udviklingsredskab til drøftelse af såvel status som udvikling og fastsættelse af mål på dagtilbudsområdet. Kvalitetsrapporten skal udgøre grundbestanddelen i det kommunale pædagogiske tilsyn i Kerteminde Kommune.

Kvalitetsrapporten samler den dokumentation, som ifølge Dagtilbudslovens § 9 samt Økonomiaftalen fra 2010 mellem Regeringen og KL vedr. offentliggørelse af faglige kvalitetsoplysninger skal tilgå Kommunalbestyrelsen og borgerne i Kerteminde Kommune. Rapporten er således et samlede redskab, der har fokus på evaluering og dokumentation af dagtilbuddenes arbejde med bl.a. de pædagogiske læreplaner.

Udover de lovbestemte krav til dokumentation af arbejdet med bl.a. de pædagogiske læreplaner, indeholder Kvalitetsrapporten også status på tre kommunale indsatsområder, der er udpeget af dagtilbudslederne og godkendt af Børn og Skoleudvalget. Dagtilbuddene har forpligtet sig til i samarbejde med forvaltningen at have et særligt pædagogisk fokus på disse tre områder i de kommende år. De tre områder er:

- Sprog
- Overgange
- Trivsel og inklusion

Der arbejdes med indsatsområderne via redskabet Kvalitetstrapper, som også anvendes på skoleområdet. Forvaltningen ser frem til at se, hvordan brugen af Kvalitetstrapperne kan være med til at skabe en synlig udvikling på de tre områder.

Kvalitetsrapporten er som nævnt første generation, og der er derfor tale om de første skridt for både dagtilbud og forvaltning i arbejdet med rapporten. Der vil således fortsat pågå et løbende arbejde med at udvikle Kvalitetsrapporten, så den bedst muligt synliggør den pædagogiske kvalitet og udvikling i de kommunale dagtilbud¹.

Læsevejledning

Kerteminde Kommunes Kvalitetsrapport på Dagtilbudsområdet er en sammenskrivning af de enkelte dagtilbuds kvalitetsrapporter. Disse er vedlagt rapporten som bilag 1. Den samlede Kvalitetsrapport går ikke i dybden med det enkelte dagtilbud, men beskriver og vurderer generelle pædagogiske tendenser og udvikling på dagtilbudsområdet i 2011. For information om de enkelte dagtilbud henvises derfor til deres respektive kvalitetsrapporter.

Redaktionsgruppen: Christina Skarving og Charlotte Houlberg

¹ Medmindre det er angivet specifikt indeholder denne rapport ikke oplysninger om private dagtilbud samt puljeordning. Det kommunale tilsyn med disse sker i et selvstændigt regi.

Sammenfatning på dagtilbuddenes kvalitetsrapporter

Dagtilbudsområdet var i 2011 igennem store strukturændringer, hvor tre dagtilbud blev nedlagt samtidig med at der skulle gennemføres besparelser. I alt blev dagtilbudsområdets budget reduceret med 5,5 mio. 2011 har således været et relativt turbulent år for dagtilbudsområdet, hvor fokus har været på at få implementeret den nye struktur og besparelser; det ses alligevel, at dagtilbuddene har formået at holde fokus på den pædagogiske kerneydelse.

Overflytning af børn til nye daginstitutioner

Som en konsekvens af strukturændringerne på dagtilbudsområdet skulle en stor gruppe børn flyttes fra de lukkede institutioner Fyrrevænget, Tangloppen og Birkeby til nye institutioner. Af hensyn til disse børns trivsel og tryghed arbejdede forvaltning og institutioner tæt sammen omkring at sikre, at børnene i hver af de tre institutioner kunne flyttes til den samme institution i fald forældrene ønskede dette. Det betød at Bøgebjerg i foråret 2011 modtog en stor gruppe børn fra Tangloppen, mens Kræmmerhuset modtog stort set alle børnene fra Birkeby. Det samme gjorde sig gældende i Fjordvang, hvortil langt de fleste forældre fra Fyrrevænget valgte at flytte deres børn. Det har naturligvis været en stor udfordring for de modtagende institutioner at skulle integrere både nye børn og forældre, og få dem til at føle sig velkommen i deres nye institution. Forvaltningen bemærker med tilfredshed, at denne opgave er lykkedes rigtig godt i alle institutionerne, hvilket i høj grad skyldes det meget store stykke arbejde, der er gjort for at sikre, at overflytningen blev en positiv oplevelse for både nye og gamle børn og forældre.

Fokus på den indre struktur og organisering

Som et resultat af besparelser og strukturændringer har flere institutioner arbejdet med deres egen interne struktur i forsøg på at udnytte ressourcerne på den mest optimale måde til størst gavn for børnene. Samtidig har institutionerne ud fra en inklusionstankegang arbejdet med at skabe mindre børnefællesskaber med plads til ro og fordybelse samt øje for det enkelte barn. I Solbakken og Columbus har man eksempelvis lavet en aldersopdelt organisering med fokus på de interne overgange, mens bl.a. Fjordvang har arbejdet med at skabe en funktionsopdelt institution. Selvom det er en udfordring at lave om på strukturen i en institution, opleves der positive forandringer og mere struktur i børnegruppen.

Balders Hus har ligeledes arbejdet med den interne struktur i 2011, hvor det fortsat har været en opgave at integrere børn og voksne efter sammenlægningen af Børnehaven Balder og Grønnegården. Her har sammensmeltningen af to forskellige kulturer og personalegrupper været en stor opgave, som har fyldt meget, men som institutionen nu er nået rigtig godt på vej med. I Daglejen er der ligeledes blevet arbejdet med kulturen blandt dagplejepædagogerne. Der er blevet debatteret pædagogik og ledelsesformer, og igangsat nye tiltag og forandringer, et arbejde som vil fortsætte i 2012. Også i Pileby var 2011 det første år med en ny leder, hvilket har medvirket til, at mange aspekter af dagligdagen er blevet revurderet / omorganiseret og beskrevet på ny. Det har bevirket, at der har været og fortsat er et behov for at have fokus på samarbejde, kommunikation og trivsel i personalegruppen.

Førskolegrupper

Lukningen af tre daginstitutioner bevirkede, at de øvrige institutioner pludselig oplevede at være fyldt op til deres fysiske maks. Presset på institutionernes kapacitet blev bl.a. afhjulpet via forsøg med førskolegrupper på skolerne for de kommende skolebørn i Langeskov, Kerteminde, Munkebo og på Hindsholm. Førskolegrupperne viste sig at være en succes for børn og forældre, mens det gav nogle udfordringer for daginstitutionerne. Disse udfordringer vil sammen med fordele og øvrige problemstillinger blive drøftet grundigt inden der træffes beslutning om eventuelt permanente førskolegrupper.

Den pædagogiske praksis – fokus på inklusion

De mange udfordringer til trods har der stadig været arbejdet aktivt med den pædagogiske praksis i alle de kommunale dagtilbud. Fokus har for manges vedkommende bl.a. været på inklusion – m.a.o. at sikre, at alle børn er en aktiv del af et børnefællesskab. I bl.a. Marslev har man eksempelvis lavet "farvelægning"² på alle børn, hvor personalet har fået et overblik over, hvor der har været behov for en ekstra indsats ift. at sikre at alle børn har relationer i børnegruppen.

Generelt ift. arbejdet med inklusion skal nævnes, at begrebet "børn med særlige behov" er blevet afløst af "børn i udsatte positioner", idet *alle* børn har nogle særlige behov, men nogle børn befinder sig i en særlig udsat position pga. omstændigheder *omkring* dem. Denne tankegang ses bl.a. i Nymarkens kvalitetsrapport, hvor der står at "*Alle børn er særlige børn med unikke muligheder og behov. Læreplanens mål er for alle – blot er vejen til at nå målene forskellig.*" I overensstemmelse med denne tankegang arbejder alle dagtilbuddene med at tage udgangspunkt i *det enkelte barns* udfordringer og udviklingspotentialer, og tilrettelægger den pædagogiske praksis ud fra dette.

En af metoderne til at inklusionen kan blive en succes, er et tæt og tillidsfuldt samarbejde med forældrene. Dette har der bl.a. været fokus på i Himmelblå og Bulderby, hvor et tæt samarbejde præget af åbenhed og gensidig tillid medvirker til, at forældrene tør stille de svære spørgsmål og accepterer, at børnehaven repræsenterer et fællesskab, hvor der er plads til alle.

Godt igennem 2011

Generelt har alle kommunens dagtilbud leveret en stor indsats i 2011, og har til trods for de udfordringer som besparelser og strukturændringer har givet, formået at holde fokus på kerneydelser og udvikling af den pædagogiske praksis. Nogle steder har udfordringerne været større end andre steder. Det ændrer dog ikke ved, at både ledere og medarbejdere i alle kommunens dagtilbud fortjener stor anerkendelse for at have gået konstruktivt til opgaverne i 2011 og fået det bedste ud af det til trods for de store udfordringer, alle har stået overfor. Forvaltningen ser frem til at fortsætte det tætte samarbejde med dagplejen og daginstitutionerne om udviklingen af dagtilbudsområdet til gavn for børnenes trivsel, udvikling og læring.

² "Farvelægning" (trivselsskema) er et screeningsværktøj i projektet "Sådan gør vi", hvor alle børns trivsel vurderes ved at farvelægge dem enten grøn, gul eller rød.

Faglige resultater

Temaet faglige resultater sætter fokus på de resultater, dagtilbuddene har skabt i 2011 i forhold til det faglige indhold i kerneydelsen, heriblandt den pædagogiske læreplan. I denne første udgave af Kvalitetsrapporten drejer det sig om en **status på arbejdet**. I de næste generationer vil der også blive tale om at følge en udvikling.

Den pædagogiske læreplan

Beskrivelse af evalueringsværktøj

I denne første udgave af Kerteminde Kommunes Kvalitetsrapport tages udgangspunkt i dagtilbuddenes eksisterende læreplaner og evalueringer. Der er således tale om en status på dagtilbuddenes nuværende arbejde med læreplanerne, hvor der har været anvendt forskellige evalueringsredskaber afhængigt af dagtilbuddet. Nedenstående er dermed en sammenskrivning og opsamling på dagtilbuddenes evalueringer, der giver nogle fingerpeg om i hvilket retning udviklingen på dagtilbudsområdet i Kerteminde Kommune bevæger sig.

Alsidig personlig udvikling

Evalueringsredskab	Stort set alle dagtilbuddene anvender SMTTE-modellen og / eller praksisfortællinger som evalueringsredskab. Derudover reflekteres og evalueres der på personalemøder og i dagligdagen, ligesom billeder og iagttagelser også indgår i evalueringsarbejdet.
Evalueringsresultat	<p>Alle dagtilbud arbejder for, at alle børn udviser nysgerrighed og initiativ, og evner at indgå i fællesskaber. Der er fokus på det enkelte barns udvikling som et selvstændigt, stærkt og alsidigt individ, der kan give udtryk for egne behov og interesser.</p> <p>Generelt oplever dagtilbuddene nogle børn, der er åbne og nysgerrige, og som ikke er bange for at prøve nye ting og selv tage initiativ. Samtidig siger de fleste børn selv til og fra i aktiviteter og relationer, og som f.eks. Bulderby skriver så opleves det, at "de fleste børn har en realistisk opfattelse af deres egen betydning ift. omgivelserne".</p> <p>Alle dagtilbuddene har fokus på at skabe børnefællesskaber, hvor der er plads til alle børn, og langt de fleste børn er en del af og bidrager aktivt til et fællesskab.</p> <p>Dog er der samtidig de fleste steder en mindre gruppe af børn, som har lidt sværere ved at tage initiativ, som "putter" sig og har svært ved selv at finde ind i et fællesskab. Eksempelvis har nogle af de nye treårige i Fjordvang brugt meget lang tid på at blive trygge, og institutionen vil derfor arbejde med en omorganisering af modtagelsen og indkøringen af nye børn.</p>
Udvikling	Dagtilbuddene vil fortsat have fokus på at sikre, at alle børn er en del af et fællesskab, og bl.a. Kræmmerhuset vil have et særligt fokus på at guide og motivere de børn, der har svært ved selv at tage initiativ til aktiviteter og relationer. Bl.a. samarbejdet med forældrene er i alle dagtilbuddene en vigtig del af dette arbejde, og i f.eks. Himmelblå vil man i højere grad inddrage forældrene, så de får en større

	<p>forståelse for, at deres børn skal kunne fungere i et fællesskab. Derudover nævner eksempelvis Bøgebjerg, at der er behov for at udvikle personalets kompetencer ift. at blive endnu dygtigere til at understøtte de børn, der har brug for hjælp til at indgå i relationer og aktiviteter. Andre steder vil de have fokus på, at styrke det enkelte barns personlige udvikling, herunder afprøve nye redskaber. F.eks. skriver Solbakken, at den vil arbejde med individuelle læreplaner / udviklingsplaner for enkelte barn.</p>
--	---

Sociale kompetencer	
<p>Evalueringsredskab</p>	<p>De fleste dagtilbud bruger SMTTE modellen og / eller praksisfortællinger, mens enkelte dagtilbud anvender relationsskemaer eller trivselsskemaer. Nogle ganske få anvender ikke et konkret evalueringsredskab.</p> <p>Derudover reflekteres og evalueres der på personalemøder og i dagligdagen, ligesom billeder og iagttagelser også indgår i evalueringsarbejdet.</p>
<p>Evalueringsresultat</p>	<p>Overordnet set har alle børn venner og børnegrupperne er velfungerende. Men der er samtidig en mindre gruppe børn, som har lidt sværere ved det, og som for norges vedkommende har brug for meget tryghed og forudsigelighed for at kunne trives.</p> <p>De fleste børn forstår at tage ansvar for og give plads til hinanden, men nogle dagtilbud oplever samtidig en lille gruppe børn, der har "store armbevægelser" og som har svært ved at give plads til de andre børn. Solbakken, der ligesom Columbus har lavet en aldersopdelt organisering, oplever at aldersopdelingen har medført, at børnene hver især er blevet styrket på deres eget niveau.</p>
<p>Udvikling</p>	<p>Dagtilbuddene vil arbejde på fortsat at udvikle børnenes sociale kompetencer og understøtte dem i deres trivsel og sociale udvikling. I bl.a. Marslev vil der være fokus på, at rutiner og rytmer i hverdagen tilpasses børnegruppen. Nogle steder er der behov for at have fokus på, at børnene i højere grad får forståelse for de sociale spilleregler, herunder at have respekt for andres ting.</p> <p>Flere steder, eksempelvis i Pileby, vil der også være fokus på børnenes egen evne til konflikthåndtering uden behov for voksenindblanding. Samtidig vil man bl.a. i Fjordvang arbejde videre med mindre fordybelsesgrupper, der giver børn i udsatte positioner en bedre mulighed for at skabe relationer til de øvrige børn. I Columbus vil man via relationsskemaer sikre, at alle børn har gode relationer og indgår i fællesskaber med den øvrige børnegruppe.</p>

Sproglig udvikling	
<p>Evalueringsredskab</p>	<p>SMTTE-modellen, TRAS, praksisfortællinger eller sprog vurderingsmaterialet fra ministeriet er de redskaber, som bliver brugt i de fleste dagtilbud.</p>
<p>Evalueringsresultat</p>	<p>Generelt bruger børnene sproget aktivt og uopfordret, og de ældste børn eksperimenterer i stadig større grad med at skrive tal og bogstaver. Columbus oplever, at der efter omorganiseringen af børnene i aldersopdelte grupper er færre konflik-</p>

	<p>ter som børnene ikke kan løse selv verbalt.</p> <p>Andelen af børn med sproglige vanskeligheder svinger fra dagtilbud til dagtilbud – nogle steder har 25 % sproglige vanskeligheder, mens det andre steder er mindre end 10 % af børnene. I Nymarken opleves der en udvikling hen imod, at stadig flere børn vurderes som værende ”ordfattige” med behov for at få sat ord på alt, og der er derfor er et stort behov for at arbejde med sprogstimulering af børnene. Et arbejde som heldigvis viser sig at bære frugt. I eksempelvis Fjordvang har sproggrupper været en god måde at understøtte sprogudviklingen hos de børn, der har haft vanskeligt herved.</p> <p>Samlet set viser dagtilbuddenes evalueringresultater, at der vurderes at være behov for øget fokus på udvikling af den sproglige indsats. Forvaltningen vil drøfte dette med dagtilbuddene.</p>
Udvikling	<p>Dagtilbuddene vil fortsat have fokus på at udvikle de sproglige miljøer, og understøtte børnene i at anvende sproget i alle dagligdagens aspekter. Bl.a. Pileby vil arbejde på at understøtte børnenes sproglige udvikling ved at dele dem op i mindre grupper, og arbejde intensivt med sprogværktøjer som f.eks. dialogisk læsning. I Marslev vil der også være fokus på, at inspirere forældrene til at bruge sproget mere aktivt med deres børn i forbindelse med spil o.lign., mens Columbus vil lave periodevise intensive forløb i sproggrupperne for de børn, der har behov herfor.</p> <p>Redskaberne i kursusforløbet ”Sprogpakken” skal udbredes til de medarbejdere, der ikke deltog i kurset, og dagtilbuddene vil generelt arbejde på, at medarbejderne bliver mere reflekterende og kompetente i arbejdet med børns sprogudvikling.</p>

Krop og bevægelse	
Evalueringsredskab	<p>De fleste dagtilbud bruger enten SMTTE modellen og / eller praksisfortællinger. De resterende anvender ikke et konkret evalueringsredskab.</p> <p>Derudover reflekteres og evalueres der på personalemøder og i dagligdagen, ligesom billeder og iagttagelser også indgår i evalueringsarbejdet.</p>
Evalueringsresultat	<p>De fleste børn er motorisk velfungerende, og bruger ved eget initiativ kroppen aktivt både ude og inde. I eksempelvis Bøgebjerg har man udnyttet den omgivende natur til at træne børnene i at bevæge sig i kuperet terræn, på stenet strand, i skovens krat osv.</p> <p>Der er nogle få børn, som skal guides til at deltage i motoriske aktiviteter, og som lige skal ”se det an” før de selv tør prøve. En mindre gruppe af børnene har motoriske vanskeligheder, der imødekommes med særlige indsatser. Det gælder bl.a. i Kræmmerhuset, hvor det vurderes at 1/3 af børnene har sansemotoriske vanskeligheder, mens samme vanskeligheder vurderes at gøre sig gældende hos ca. 10 % af Pilebys børn.</p>

	I Nymarken er der en udfordring med at lære børnene at begå sig i trafikken, fordi de bliver kørt frem og tilbage qua institutionens placering "ude på landet". Børnegruppen øver sig derfor i at være opmærksomme i trafikken.
Udvikling	Dagtilbuddene vil i de kommende år have fokus på at skabe motoriske udfordringer, der passer til det enkelte barns niveau. Eksempelvis vil Marslev samtidig også have fokus på at medinddrage forældrene og inspirere dem til, hvordan de selv kan styrke deres barn. Nogle af dagtilbuddene vil derudover have fokus på at udnytte legepladsen som et pædagogisk rum med motoriske aktiviteter og udfordringer. I Solbakken vil man eksempelvis forsøge at etablere et ude-værksted, så læringsmiljøet bliver udvidet til uderummet. Samtidig vil flere dagtilbud også i højere grad sætte fokus på sund kost og gode kostvaner.

Naturen og naturfænomener	
Evalueringsredskab	En tredjedel af dagtilbuddene har ikke brugt et konkret evalueringsredskab. De øvrige har brugt SMTTE modellen og / eller praksisfortællinger. Derudover reflekteres og evalueres der på personalemøder og i dagligdagen, ligesom billeder og iagttagelser også indgår i evalueringsarbejdet.
Evalueringsresultat	Der er angivet få konkrete evalueringsresultater i dagtilbuddenes rapporter. Af evalueringsresultaterne fremgår det, at langt de fleste børn nyder at være ude, og de er nysgerrige på naturens fænomener og materialer. I Kræmmerhuset opleves det, at børnene gerne fortæller både personale og forældre om deres oplevelser i naturen. De fleste børn udviser ansvarlighed og respekt overfor naturen. I Solbakken flyttes forskellige "regellege" som f.eks. fangeleg og gemmeleg ud i naturen, så børnene får en anden dimension af socialiseringsfelter ved at skulle efterkomme regler ude i den frie natur. Bøgebjerg udnytter naturen "lige uden for døren" til at arbejde bevidst med at skabe stimulerende ude-miljøer, hvor naturen udnyttes bedst muligt til leg og læring.
Udvikling	Nogle dagtilbud, heriblandt Columbus, vil forsøge at flytte flere aktiviteter som f.eks. fælleslege, ude-værksted og motoriske aktiviteter udenfor, så børnene i højere grad har mulighed for at deltage i pædagogiske aktiviteter udendørs. Også Nymarken er ved at etablere et ude-værksted med et spændende miljø, der understøtter børnenes nysgerrighed og undren overfor naturen og dens muligheder. I Pileby vil der også være fokus på at styrke medarbejdernes interesse for udeliv og naturen, fordi deres begejstring anses som drivkraft for børnenes engagement. Bl.a. Marslev vil have ekstra opmærksomhed på at lære børnene om at passe på naturen og dens ressourcer, herunder hvordan man opfører sig når man er ude i den.

Kulturelle udtryksformer og værdier	
Evalueringsredskab	En tredjedel af dagtilbuddene har ikke anvendt et konkret evalueringsredskab. De øvrige har brugt SMTTE modellen eller praksisfortællinger. Derudover reflekteres og evalueres der på personalemøder og i dagligdagen, ligesom billeder og iagttagelser også indgår i evalueringsarbejdet.
Evalueringsresultat	Børnene er overvejende interesserede i kreative aktiviteter, musik og sang. De er nysgerrige på at arbejde med forskellige materialer, og vil gerne udtrykke sig kreativt. Bl.a. Pileby skriver, at børnene har forståelse for årets forskellige traditioner, og udviser interesse for at deltage i disse. Der er en mindre gruppe børn i dagtilbuddene, som ikke af eget initiativ forsøger sig med kreative materialer og udtryksformer, og som derfor har brug for at blive støttet heri.
Udvikling	Dagtilbuddene vil fortsat have fokus på strukturerede kulturelle aktiviteter for børnene, der kan styrke deres kulturelle forståelse og nysgerrighed. Bl.a. nævner Nymarken som en konkret aktivitet, at der er indført fællessang hver måned, fordi det opleves, at børnene ikke kender de gamle danske børnesange. I Bøgebjerg vil man bl.a. fokusere på i højere grad at inddrage digitale medier i arbejdet med kulturelle aktiviteter og udtryksformer, mens Solbakken vil fortsætte deres månedlige ture på biblioteket med filmfremvisning.

Arbejdet med et godt børnemiljø som en integreret del af det pædagogiske arbejde	
Evalueringsredskab	Halvdelen af dagtilbuddene har anvendt børnemiljøvurderingsmateriale, SMTTE-modellen og / eller praksisfortællinger. Den øvrige halvdel har enten ikke anvendt et konkret evalueringsredskab eller lavet en evaluering. Jf. Dagtilbudslovens § 8, stk. 5 skal arbejdet med et godt børnemiljø fremgå af alle dagtilbuds pædagogiske læreplan, og der skal evalueres herpå efter samme fremgangsmåde som de seks læreplanstemaer.
Evalueringsresultat	Der er beskrevet relativt få konkrete evalueringsresultater i dagtilbuddenes rapporter. I nogle dagtilbud er der indmeldt relativt mange børn ift. de fysiske rammer, hvilket udfordrer mulighederne for at skabe børnemiljøer, hvor der er plads til ro og fordybelse. Samtidig er de fysiske rammer i bl.a. Marslev umoderne og slidte, hvilket gør det til en udfordring at skabe et æstetisk godt børnemiljø. Columbus har indført en aldersopdelt organisering, hvilket har medvirket til et forbedret børnemiljø og mere ro i børnegrupperne. I Bulderby er der fokus på, at børnemiljøet skal ses i et børneperspektiv, derfor skal personalet se dagligdagen i børnenes perspektiv.
Udvikling	Der er generelt fokus på fortsat at udvikle og understøtte børnefællesskaberne. Nogle dagtilbud vil i højere grad end i dag anvende uderummet til at skabe et godt børnemiljø. Fjordvang vil sætte fokus på at øge børnenes medbestemmelse omkring forhold om børnemiljøet.

Det pædagogiske arbejde med børn med særlige behov indenfor de pædagogiske læreplaner	
Evalueringsredskab	Nogle dagtilbud har anvendt SMTTE-modellen mens andre bruger praksisfortællinger. Et enkelt dagtilbud har brugt "Børnelinealen" mens nogle ikke har brugt et konkret evalueringsredskab, men derimod faglig sparring og drøftelser med medarbejderne imellem.
Evalueringsresultat	I alle dagtilbud arbejdes der med at inkludere børn i udsatte positioner i de "almindelige" børnefællesskaber – store som små. Afhængig af det enkelte barns behov og vilkår kan dette være en ressourcekrævende opgave for nogle dagtilbud. Nogle dagtilbud oplever perioder, hvor arbejdet med børn i udsatte positioner kræver så relativt mange ressourcer, at de øvrige børn til tider lades lidt "i stikken". Dagtilbuddene er meget opmærksomme på dette.
Udvikling	<p>Generelt vil dagtilbuddene fortsat arbejde med at tilpasse den pædagogiske praksis til det enkelte barn og til børnegruppen. Alle dagtilbud vil have fokus på at sikre inklusionen af <u>alle</u> børn, og flere nævner i den forbindelse, at der fortsat skal være plads til at personalet kan gå i små grupper med børnene, hvor man kan sætte fokus på de børn, der ikke er "så godt med" som de øvrige børn.</p> <p>Derudover vil Bøgebjerg eksempelvis gerne være hurtigere til at iværksætte en indsats overfor børn hos hvem der ikke opleves en positiv udvikling. Daglejen vil i de kommende år arbejde på et projekt omkring rådgivning af usikre forældre ift. opdragelse, dannelse og forældreskab pga. et stigende antal henvendelser om rådgivning fra forældre.</p>

Dagtilbuddenes forebyggende og støttende indsats i forhold til børn med særlige behov	
Evalueringsredskab	I de fleste dagtilbud anvendes refleksion og mundtlige evalueringer i medarbejdergruppen, nogle steder i kombination med SMTTE-modellen og / eller praksisfortællinger.
Evalueringsresultat	<p>Flere dagtilbud oplever, at samarbejdet med forældrene er afgørende for, at sikre trivlsen og udviklingen hos et barn i udsatte position, og i Nymarken afsættes der f.eks. tid til at forældrene kan nå at opbygge tillid til personalet, som er afgørende for det gode samarbejde.</p> <p>Flere nævner redskaberne i "Sådan gør vi" som gode værktøjer i arbejdet med børn i udsatte positioner, der giver personalet noget konkret at forholde sig til. Generelt oplever de fleste dagtilbud et godt samarbejde med PPR og øvrige fagpersoner, dog findes det problematisk med for lange sagsbehandlingstider.</p> <p>I Dagplejen er der 4 – 6 børn, der befinder sig i så udsatte positioner, at de tæller for to pladser. På den måde får dagplejeren flere ressourcer og mere ro til at arbejde med det pågældende barn, hvilket har betydet, at Dagplejen som udgangspunkt ikke har haft behov for øvrige støtteforanstaltninger.</p>
Udvikling	<p>Flere dagtilbud vil fortsat arbejde med at integrere redskaberne i "Sådan gør vi" i den daglige praksis, så de bliver en naturlig del af arbejdet med børn i udsatte positioner. Samtidig skal der arbejdes mere for at skabe struktur og plads til både små og store børnefællesskaber i dagligdagen, så børn i udsatte positioner kan opleve at være fuldt inkluderet i den samlede børnegruppe.</p> <p>I Marslev har man påbegyndt udviklingsprojektet "Læring og pædagogik" (LP-modellen), der har til formål at indsamle viden om, hvordan man skaber bedre betingelser for børnenes læring, trivsel og sociale udvikling.</p> <p>Derudover er der også fokus på tættere forældresamarbejde, hvor bl.a. Balders Hus opfordrer forældrene til at være åbne omkring deres egne og andres børns udfordringer, så ingen forældre dømmes andres børn for at være "anderledes".</p>

Samlet vurdering af arbejdet med de pædagogiske læreplaner i kommunens dagtilbud
<p>Dagtilbuddenes evalueringer af arbejdet med den pædagogiske læreplan er for manges vedkommende i højere grad en evaluering af metoder og processer frem for resultater. Det beskrives således oftere, <u>hvordan</u> dagtilbuddene vil arbejde med et konkret læreplanstema frem for hvilke mål eller udvikling, de ønsker at se hos børnegruppen som et resultat af arbejdet med temaet. Dette kan skyldes, at der ikke tidligere har været sat fokus på arbejdet med evalueringer, og det er derfor et indsatsområde, som forvaltningen vil tage op i samarbejde med dagtilbuddene i efteråret 2012. At have fokus på resultater af det pædagogiske arbejde falder helt i tråd med Task Force for Fremtidens Dagtilbud, der peger på at en stærk evalueringskultur er med til at skabe dagtilbud af høj kvalitet.</p> <p>Ift. det pædagogiske indhold i dagtilbuddenes evalueringer er det forvaltningens vurdering, at</p>

arbejdet med læreplanstemaerne generelt er noget, der prioriteres højt ude i dagtilbuddene. Samtidig viser evalueringerne, at den pædagogiske praksis de fleste steder ligger på et tilfredsstillende niveau de fleste steder, ligesom der bliver gjort en aktiv indsats for at imødegå de udfordringer og problemstillinger, der måtte findes. Dagtilbuddene arbejder aktivt med de seks læreplanstemaer, og øver sig på at bruge både små og store aktiviteter i dagligdagen til at arbejde med læreplanstemaerne. Forvaltningen vil i dialogen med dagtilbuddene tage fat på de temaer, som den gerne ser endnu mere fokus på.

Sprogindsats og sprogvurdering af 3-årige³

Kerteminde Kommune giver ikke sprogvurderinger til alle børn. Beslutning om sprogvurdering af et barn afgøres på baggrund af, om der observeres sproglige vanskeligheder hos det enkelte barn. Dog gives der sprogvurdering til alle tosprogede børn.

Plan for mål og rammer for sprogvurdering	
Hvilket materiale anvendes?	Pt. anvender dagtilbuddene sprogvurderingsmateriale efter eget valg. Kerteminde Kommune har i begyndelsen af 2012 haft to medarbejdere fra alle dagtilbud på kursus i "Sprogpakken", der også indeholder et sprogvurderingsmateriale. Dette skal nu bredes ud til de øvrige medarbejdere i alle dagtilbuddene.
Hvordan organiseres sprogvurderingerne?	Sprogvurderingerne udføres i det enkelte dagtilbud, når det opleves, at et barn har sproglige vanskeligheder eller andet, der giver anledning til at foretage en sprogvurdering.
Hvem udfører sprogvurderingerne?	Sprogvurderinger udføres af kompetent personale i de enkelte dagtilbud. Der er på nuværende tidspunkt nogle uddannede sprogpædagoger i dagtilbuddene, og flere vil få redskaber til sprogarbejdet via deres deltagelse i "Sprogpakken".
Beskrivelse af den sprogunderstøttende indsats?	<ul style="list-style-type: none"> • Generel indsats En generel indsats indebærer, at institutionen har ekstra fokus på at stimulere barnets sprog i dagligdagen. • Fokuseret indsats En fokuseret indsats indebærer, at barnets f.eks. placeres i en sproggruppe e.lign. i institutionen. Ofte vil institutionen søge rådgivning hos talehørelæreren omkring indsatsen. • Særlig indsats En særlig indsats sker efter en indstilling til PPR om tale-høre undervisning til barnet, og indebærer udarbejdelse af en handleplan samt tæt kontakt til forældrene.

³ Jf. § 11 i Dagtilbudsloven

Sprogvurderinger		Børn	Procent/andel af kommunens 3-årige
Antal sprogvurderede 3-årige: 65 børn svarende til 29,68 %	Generel indsats	52	23,74 %
	Fokuseret indsats	21	9,59 %
	Særlig indsats	18	8,22 %
Anbefalet indsats af sprogvurderede 3-årige udenfor dagtilbud:	Generel indsats	<i>Der er ikke blevet sprogvurderet nogen 3-årige udenfor dagtilbud, og der har derfor heller ikke været igangsat nogen indsats.</i>	
	Fokuseret indsats		
	Særlig fokuseret indsats		
Heraf sprogvurderede to-sprogede 3-årige, der ikke er i dagtilbud og tildelt	15 timer ugentlig	<i>Der er ingen tosprogede i Kerteminde Kommune, som ikke er indmeldt i et dagtilbud</i>	

Ifølge en undersøgelse fra EVA fra 2011 har ca. 15 % af alle treårige i landets dagtilbud behov for en sprogunderstøttende indsats. Som tallene i ovenstående tabel viser blev 29,68 % af de treårige sprogvurderet, og 23,74 % fik på baggrund heraf en generel sprogunderstøttende indsats. Det er således forvaltningens vurdering, at de kommunale dagtilbud i tilstrækkeligt omfang sprogvurderer de tre årige og jf. EVA's tal "opdager" de børn, der har behov for en sprogunderstøttende indsats. Dog er der enkelte dagtilbud, der har sprogvurderet få eller ingen børn. Forvaltningen vil tage en drøftelse med de pågældende dagtilbud omkring dette.

Overgang fra dagpleje / vuggestue til børnehave

Kommunens organisering af og arbejde med børns overgange til børnehave
<p>Overgangen fra dagpleje / vuggestue til børnehave sker i samarbejde mellem den pågældende dagplejer / vuggestue og børnehaven. Der er pt. kun én kommunal vuggestue i Kerteminde Kommune, og denne er del af en integreret institution, så overgangen fra vuggestue til børnehaven foregår internt (stort set alle børn i vuggestuen fortsætter i børnehaven).</p> <p>For overgangen fra dagpleje til børnehave er der udarbejdet en overgangsfolder, som udleveres til forældrene, ligesom der udfyldes et overgangsskema på barnet, som afleveres til børnehaven. Inden barnets start i børnehaven kommer dagplejeren som regel på besøg med barnet.</p> <p>Graden af samarbejde mellem dagplejere og børnehaver er forskellig fra sted til sted, og afhænger blandt andet af den geografiske afstand samt børnehavens fysiske rammer. Kerteminde Kommune vil gerne skabe et mere formaliseret og tæt samarbejde mellem dagplejere og børne-</p>

haver, og indleder et arbejde omkring dette i efteråret 2012.

Overgang til skole og fritidstilbud

Kommunens organisering af og arbejde med børns overgange skole og fritidstilbud

Overgangen fra børnehave til skole varetages af det enkelte dagtilbud i samarbejde med den pågældende skole. Der afholdes bl.a. et overleveringsmøde med overlevering af barnets Stafetlog, de kommende skolebørn kommer på besøg på skolen og skolen afholder et informationsmøde for børnene og deres forældre. Der er udarbejdet en kommunal folder om overgangen fra børnehave til skole, som understøtter børnehaver og skolars arbejde hermed. Derudover har der i 2011 på nogle skoler været førskolegrupper for de kommende skolebørn, hvilket har været en succes. Hvorvidt det bliver et fast tilbud for kommende skolebørn er endnu ikke afgjort. Dog er det allerede nu bestemt, at der skal sættes fokus på at skabe et tættere og mere formaliseret samarbejde mellem dagtilbud og skoler, så arbejdet med overgange bliver lige kvalificeret i alle kommunens distrikter.

Kommunen udarbejder opgørelser over antal skoleudsættelser i det kalenderår, hvor børnene bliver seks år.

Kalenderår: 2011

Skoleudsættelser	Antal	Procent
Drenge	16	13,7 % af 6-årige drenge
Piger	6	5,0 % af 6-årige piger
I alt	22	9,2 % af 6-årige i alt

I forhold til sammenlignelige kommuner har Kerteminde Kommune et relativt højt antal skoleudsættelser. PPR vil i 2012 og frem sætte fokus på at nedbringe antallet af skoleudsættelser i samarbejde med dagtilbud og skoler.

Resurser

Dette tema omhandler de resurser, der er til rådighed for at nå målene og løse opgaverne i de kommunale dagtilbud. Med mindre andet fremgår specifikt er tallene alene baseret på kommunale dagtilbud.

Kort beskrivelse af kommunens dagtilbudsstruktur

I Kerteminde Kommune begynder børn som regel i dagpleje / vuggestue, når de er ti måneder. Børn begynder i børnehave i den måned, hvor de fylder tre år. Langt de fleste 0-2 årige bliver passet hos en kommunal dagplejer, mens der findes 24 vuggestuepladser i den integrerede institution Balders Hus.

I Munkebo findes tre børnehaver, der sammen udgør områdeinstitution Daginstitution Munkebo, mens hhv. Børnehuset Nymarken og Marslev Børnehus er samdrevne institutioner, som ligger på samme matrikel som de respektive skoler. I Langeskov er de tre nuværende børnehaver på vej til at blive erstattet af én stor integreret institution, der åbner i oktober 2013. I Kerteminde by ligger Balders Hus og Fjordvang, mens Bøgebjerg ude på spidsen af Hindsholm er børnehave for Hindsholms børn.

Derudover findes i kommunen et antal private passere og to private integrerede institutioner samt en legestue i Kerteminde by, der fungerer som puljeordning.

Dagtilbudstyper ¹	Antal dagplejere (2011)	Antal vuggestuer	Antal børnehaver	Antal integrerede institutioner
Kommunale dagtilbud	113 ⁴	-	10 (Heraf udgør de 3 en områdeinst.)	1
Selvejende dagtilbud		-	-	-
Private institutioner	-	-	-	2
Puljeordninger		-	1	-

⁴ Der er 113 dagplejere, som permanent har børn indmeldt. Herudover er ansat ni gæstedagplejere, der fungerer som vikarer for dagplejerne.

Kapacitet	Antal indskrevne ¹ helårsbørn ^{1 1} (Regnskabstal 2011)	Dækningsgrad ¹ (Regnskabstal 2011)	Antal pladser (Budgettal 2011)
0-2 årige i dagpleje	390,75	86,45 %	452 ⁵
0-2 årige i daginstitution til vuggestuetakst	20	90,91 %	22
2-5 årige daginstitution til børnehavetakst	687,99	92,35 %	745

Som ovenstående tabel viser var der i 2011 en effektiv udnyttelse af daginstitutionspladserne i de kommunale dagtilbud, hvor dagtilbud for både 0-2 årige og 2-5 årige lå på over 90 % i belægningsprocent⁶. I dagplejen er der rum for at opnå en endnu bedre udnyttelse af kapaciteten, og forvaltningen og dagplejen vil derfor samarbejde om at opnå en højere belægningsprocent. Der er primo 2012 igangsat nedjustering af antallet af dagplejere.

I den nedenstående økonomiske opgørelse fra 2011 indgår der i kolonnerne "Bruttodriftsudgifter" og "Udgifter til økonomisk og/eller pædagogisk friplads" oplysninger fra de dagtilbud, der blev lukket / privatiseret i 2011: Fyrrevænget, Tangloppen, Birkeby og Rynkeby.

⁵ Tallet tager udgangspunkt i, at der er 113 dagplejere, som permanent har børn indmeldt. De ni gæstedagplejere er således ikke indregnet i tallene, da disse kun fungerer som vikarer ved de øvrige dagplejeres fravær.

⁶ Det skal i denne forbindelse bemærkes, at der i 2011 var førskolegrupper på fem af kommunens skoler. Dette har betydet, at der i perioder har været flere børn indmeldt i daginstitutionerne end deres respektive fysiske kapacitet, hvilket har bidraget til den høje belægningsprocent.

Økonomi opgjort på årsbasis på de enkelte dagtilbudstyper	Bruttodriftsudgifter	Udgifter til økonomisk og/eller pædagogisk friplads	Tilskud i alt	Samlede antal indskrevne helårsbørn
Kommunal dagpleje	38.484.874	1.677.806		390,75
Kommunale og selvejende vuggestuer				
Kommunale og selvejende børnehaver	37.735.738	1.687.395		640,66
Kommunale og selvejende integrerede daginstitutioner	14.931.642 ⁷	631.360		67,33 ⁸
Privat dagpleje		-	-	-
Private institutioner		265.591	3.649.998	65,51
Privat pasning/fritvalg-ordning			1.401.527	41,92
Puljeordninger	624.600	-	786.500	16,67
Pasning af egne børn	-	-	-	-

Samlede udgift til søskendetilskud: kr. 1.936.565

Længden af den periode, hvor det er muligt at få tilskud til pasning af egne børn:

Det er ikke muligt at få tilskud til pasning af egne børn i Kerteminde Kommune

⁷ I dette tal er indeholdt udgifter til Balders Hus, Fjordvang og Nymarken

⁸ I dette tal er kun indeholdt tal for vuggestue og børnehaveafdeling i Balders Hus. Der kan således ikke foretages en sammenligning af bruttodriftsudgifterne til integrerede kommunale daginstitutioner og antal helårsbørn i samme.

Særlige indsatser og specialtilbud	Antal indskrevne helårsbørn i specialtilbud i gennemsnit for året
Børn med støtte i alment dagtilbud (under dagtilbudsloven § 4, stk. 2 & 3)	-
Børn i specialgrupper (under dagtilbudsloven § 4, stk. 2 & 3)	-
Børn med specialpædagogisk bistand (under folkeskolelovens § 4 stk. 1)	19,5
Børn i særlige dagtilbud (under serviceloven § 32)	8 ⁹

Fuldtidstakst i 2011	Kroner pr. år	Forældrebetalingens andelen opgjort i procent af beregningsgrundlaget
Dagpleje	26.301	25 %
0-2 årige i integrerede daginstitutioner uden frokost	30.932	25 %
3-5 årige i børnehave uden frokost	16.907	25 %
3-5 årige i integrerede daginstitutioner uden frokost	16.907	25 %

⁹ Opgjort i antal hoveder og ikke i antal helårspladser.

Medarbejdere

Temaet om medarbejdere fokuserer på de pædagogiske medarbejderes uddannelsesmæssige forudsætninger i de kommunale dagtilbud. Pga. strukturændringerne midt i 2011 er der medtaget oplysninger fra hhv. juni 2011 og december 2011. Som nedenstående tabel viser betød strukturændringerne afskedigelse af en del pædagogisk personale.

Det pædagogiske personales Uddannelsesniveau	Antal fuldtidsstillinger pr. 1. juni 2011	Antal fuldtidsstillinger pr. 1. dec. 2011	Fuldtidsstillinger i % af det samlede pædagogiske personale pr. 1. juni 2011	Fuldtidsstillinger i % af det samlede pædagogiske personale pr. 1. dec. 2011
Personale med en pædagoguddannelse	67,04	55,98	55,40 %	51,47 %
Personale med en kortere pædagogisk uddannelse (PGU/PAU)	4,62	4,81	3,82 %	4,42 %
Lønnede studerende	6,1	5,29	5,04 %	4,87 %
Personale uden en pædagogisk uddannelse ¹⁰	33,56	34,99	27,73 %	32,17 %
Personale med relevant diplomuddannelse	7,7	7,7	6,34 %	7,08 %
Personale der er i gang med relevant diplomuddannelse	2	-	1,65 %	-

¹⁰ Elever tæller som ikke uddannet personale.

Ledelse

Temaet om ledelse fokuserer på ledelsens uddannelsesmæssige forudsætninger for at kunne omsætte kommunens visioner, mål og rammer for opgaveløsningen til daglig drift og handlingsplaner i dagtilbuddet.

Dato for opgørelse: 31. maj 2012

Ledelsens uddannelsesniveau ¹¹	Antal ledere	Ledere i % af kommunens samlede antal ledere på dagtilbud
Ledere med diplomuddannelse eller med minimum tilsvarende uddannelse (minimum 60 ECTS)	2	15,38 %
Ledere der er i gang med diplomuddannelse i ledelse eller tilsvarende uddannelse	6	46,15 %
Ledere uden diplomuddannelse i ledelse eller tilsvarende uddannelse	5	38,46 %

¹¹ Med ledere forstås her ledere, der er på lederoverenskomst.

Lokale indsatser

Som en del af Kvalitetsrapporten har Kerteminde Kommune udpeget tre indsatsområder, som dagtilbuddene vil have særligt fokus på i de kommende år. De tre indsatsområder **overgange, sprog, trivsel & inklusion** skal ses i sammenhæng med det øvrige pædagogiske arbejde dagtilbuddene udfører, og skaber en rød tråd mellem de forskellige aktiviteter og indsatser, der gøres på både centralt og decentralt niveau. I arbejdet med de valgte indsatsområder anvendes redskabet Kvalitetstrapper, der oprindeligt blev udviklet til kommunens skoler.

Kort beskrivelse af de tre indsatsområder

Overgange

Indsatsområdet overgange har fokus på overgangen fra dagpleje til børnehave og fra børnehave til skole. For Dagplejens vedkommende arbejdes der desuden med overgangen fra hjemmet til dagpleje.

Forskning og pædagogisk praksis viser, at gode, velstrukturerede og trygge overgange er afgørende for, at børn trives og udvikles på deres "nye sted", hvad enten det er hos en dagplejer, i børnehave eller i børnehaveklassen.

De kommunale dagtilbud arbejder allerede i dag aktivt med børns overgange, men omfanget af samarbejde mellem afgivende og modtagende dagtilbud eller skole varierer en del fra sted til sted. Således er der nogle steder kun et begrænset samarbejde, mens samarbejdet andre steder er både tæt og velstruktureret. Dagtilbudsområdet vil derfor i de kommende år sætte fokus på, at skabe mere formaliserede og strukturerede samarbejder mellem alle afgivende og modtagende tilbud for at sikre, at alle børn oplever de samme gode og trygge overgange.

Sprog

Indsatsområdet sprog har fokus på dagtilbuddenes sproglige indsats. Arbejdet med børns sprog i deres første leveår er afgørende for, at de udvikler et komplet og alderssvarende sprog. Dagtilbudsområdet vil gerne sætte øget fokus på sprogarbejdet, bl.a. via deltagelsen i kursusforløbet "Sprogpakken".

Inklusion og trivsel

Indsatsområdet inklusion og trivsel har fokus på at sikre, at alle børn trives og er inkluderet i et fællesskab. Børns trivsel er afgørende for deres læring og udvikling, og et afgørende element for at trives er, at man er inkluderet i et fællesskab og føler sig som en aktiv og værdsat del heraf. På nationalt plan er der i disse år stort fokus på inklusion på både skole- og dagtilbudsområdet, og således også på dagtilbudsområdet i Kerteminde Kommune. Arbejdet med inklusion kræver en anderledes tankegang og pædagogisk praksis hos medarbejderne, hvor der bl.a. tages udgangspunkt i det enkelte barns virkelighed, vilkår og muligheder.

På de kommende sider er indsat de tre kvalitetstrapper sammen med en sammenfattende vurdering af dagtilbuddenes status på de enkelte indsatsområder. Kvalitetstrappen for overgange findes i to versioner: En for overgang fra hjem til dagpleje og en for overgang fra børnehave til skole.

Trin	Beskrivelse – Kvalitetstrappe for Inklusion & trivsel Med inklusion mener vi arbejdet med at alle børn er en aktiv og bidragende del af fællesskaber
5	Pædagogikken: Styringen er involverende, udviklingsorienteret og skaber rum for eftertanke. <ul style="list-style-type: none"> • Kulturen: Vi kommunikerer ligeværdigt med børn og forældre, og reflekterer bevidst over dialogen • Udvalgt personale bidrager via udviklingsprojekter til at der skabes ny viden og redskaber om inklusion og trivsel • Der er en dynamisk og systematisk brug af metoder til refleksion • Personalet opmuntrer og udfordrer i høj grad børnenes nysgerrighed • Børnene opfordres dagligt til at komme med forslag til eksperimenter og aktiviteter • Barnet ses som individ i konteksten, fællesskaberne indrettes efter børnegruppen • Personalet planlægger bevidst leg og aktiviteter med henblik på børns sansning og læring • I personalets dialog med forældrene er barnets aktive deltagelse i fællesskaber, samt forældrenes rolle i forhold til opbygning af fællesskaber i institutionen, et tema
4	Pædagogikken: Styring præget af demokrati, deltagelse og samspilsprocesser <ul style="list-style-type: none"> • Kulturen: Vi har god dialog med børn og forældre, og er meget bevidst om hvor og hvordan • Alt personale tilegner sig ny viden og redskaber om inklusion og trivsel og anvender det i praksis • Personalet reflekterer systematisk over den daglige praksis • Børn ses og anerkendes som selvstændige individer i udvikling • Børn inddrages aktivt i beslutninger og i dialogen om fællesskaberne • Personalet har fokus på udvikling af differentierede fællesskaber • Personalet søger at understøtte børns nysgerrighed og spørgelyst ved at følge børnenes initiativer • Personalets dialog med forældrene er præget af opmærksomhed på deres barn i fællesskaber og på de øvrige børn
3	Pædagogikken: Styring præget af vekselvirkning mellem frie og strukturerede stunder. <ul style="list-style-type: none"> • Kulturen: Vi har opmærksomhed på, hvordan vi optræder i dialogen med børn og forældre • Relevant personale tilegner sig ny viden og redskaber om inklusion og trivsel og anvender det i praksis • Personalet reflekterer systematisk dog lidt rutinepræget over praksis • Aktiviteterne er enten meget voksenstyrede eller foregår uden voksnes involvering • Personalet har fokus på udvikling af fællesskaber og inklusion • I personalets dialog med forældrene tillægges deltagelse i fællesskabet betydning for det enkelte barns trivsel
2	Pædagogikken: Styring på baggrund af rutiner og autoritet <ul style="list-style-type: none"> • Kulturen: Dialogen er ofte envejs • Flere personaler tilegner sig ny viden og redskaber om inklusion og trivsel. • Personalet planlægger og gennemfører ofte tiltag på baggrund af vane, rutine og tradition. • Grænser sættes ofte ud fra, hvad personalet mener er rimeligt • Planlagte aktiviteter er meget voksenstyrede • Barnet skal oftest tilpasse sig fællesskabet • Personalet reflekterer over inklusion – men ikke systematisk. • Personalets dialog med forældrene har de nære legerelationer omkring deres barn i fokus
1	Pædagogikken: Styring præget af tilfældighed <ul style="list-style-type: none"> • Kulturen: Det sker der samtales lidt ureflekteret både til/med/om børn og forældre • Man har ingen viden om i hvilket omfang personalet tilegner sig ny viden om inklusion og trivsel • Personalet øver sig i at understøtte inklusion, men bestræbelserne er nu og da præget af usikkerhed • Hverdagen er lidt ustruktureret og nogle gange lidt rutinepræget • Personalet øver sig i arbejdet med skriftlighed og refleksion, men det kan ind imellem virke lidt træt • Personalet strukturerer ofte hverdagen i store fællesskaber, som barnet selv skal gøre sig erfaringer med • Personalets dialog med forældrene koncentrerer sig hovedsageligt omkring deres barns trivsel og udvikling

Inklusion og trivsel

Fordelingen af dagtilbuddene er relativt spredt på de forskellige trin på kvalitetstrappen: To ligger på trin 2, fire ligger på trin 3, fire ligger på trin 4 mens to dagtilbud har vurderet, at de ligger på trin 4-5. Det er forvaltningens forventning, at alle dagtilbuddene arbejder aktivt for at nå trin 4 indenfor de næste par år set i lyset af, at inklusionen af alle børn er afgørende for deres trivsel, læring og udvikling.

Fælles for flertallet af dagtilbuddene er, at der er fokus på øget tilegnelse af viden og refleksion i personalegruppen. Derudover er der store forskelle i de aktiviteter dagtilbuddene hver især vil sætte i gang for at arbejde med deres mål for inklusionstrappen.

Blandt de dagtilbud, der er på de nederste trin handler det bl.a. om, at skabe en fælles kultur og en fælles forståelse af inklusion og arbejdet hermed. I f.eks. Dagplejen er der således sat en proces i gang, hvor det første step er, at lederen og dagplejepædagogerne arbejder med den fælles forståelse og kultur. Herefter skal denne forståelse og kultur bredes videre ud til dagplejere og legestuegrupper, og der er således tale om en længere proces i Dagplejen.

De øvrige dagtilbud har ud fra forskellige vinkler fokus på det enkelte barn og børnefællesskaber. I Bulderby vil man f.eks. dele børnene op i små inklusionsgrupper med plads til fordybelse, mens man i Pileby vil have fokus på at inddrage børnene mere i dialogen omkring fællesskaber.

I Marslev, Fjordvang og Balders Hus er der blandt flere aktiviteter fokus på forældresamarbejdet og hvordan forældrene kan bidrage til arbejdet med inklusion, fordi forældrenes aktive deltagelse i inklusionsindsatsen er vigtig for at den kan lykkes.

Flere af dagtilbuddene nævner et uddannelsesforløb i inklusion i efteråret 2012 igangsat af forvaltningen som en konkret aktivitet, der skal medvirke til at medarbejderne får en større viden omkring inklusion og de redskaber, der ligger i inklusionstankegangen. Dette er et udtryk for, at der generelt i dagtilbuddene er et stort ønske om og behov for kompetenceudvikling indenfor arbejdet med inklusion for at kunne imødekomme, at alle børn uanset behov og vilkår kan inkluderes i det almene dagtilbud.

Af dagtilbuddenes rapporter fremgår det, at nogle dagtilbud har en større bevidsthed omkring inklusion og de metoder, der understøtter den, end andre dagtilbud. Dette understøtter behovet for, at dagtilbudsområdet fortsat har fokus på inklusion og på at få skabt en fælles forståelse og en fælles inklusionskultur på tværs af dagtilbuddene. Det er således forvaltningens vurdering, at inklusion og trivsel fortsat skal være et kommunalt indsatsområde i de kommende år. Forvaltningen ser dog samtidig positivt på, at dagtilbuddene udtrykker ønske om at ville arbejde med inklusion, og hele tiden arbejder med praksis for at blive bedre til at inkludere alle børn. Dette arbejde vil blive understøttet af forvaltningen, der i de kommende år vil have fokus på at skabe en fælles inklusionstankegang på tværs af 0 – 18 års området i tæt samarbejde med dagtilbud og skoler.

Trin	Beskrivelse – kvalitetstrappe for overgang mellem børnehave og skole/SFO
5	<ul style="list-style-type: none"> • Der er årligt fastlagt en række tværkulturelle projekter, der understøtter kulturforståelsen mellem medarbejdere i hhv. børnehave, skole og sfo • Personalet videns udveksler og inspirerer formelt og uformelt internt og med andre • Personalet er kyndige udøvere og har en forankret praksis med samarbejdet mellem børnehave og sfo/skole • Udvalgt personale bidrager via udviklingsprojekter til at der skabes ny viden og redskaber om overgange
4	<ul style="list-style-type: none"> • Førskolegruppearbejdet er etableret • Børnehaven udarbejder og medsender stafetlog på børn i udsatte positioner • Børnehave og skole/sfo mødes til fælles evaluering af netop overståede skolestart • Børnehave og skole arbejder med udvikling af fælles sprog • Børnehave og skole arbejder med udvikling af medarbejdernes forståelse af hinandens fagområder • Børnehave og skole/sfo etablerer samarbejdsprojekter på tværs • Børnehave og skole udvikler fælles faglig praksis • Børnehaven evaluerer systematisk, når vi sætter nye tiltag i gang om overgange og opdaterer også handleplanen herfor • Alt personale tilegner sig ny viden og redskaber om overgange og anvender det i praksis
3	<ul style="list-style-type: none"> • Børnehaven arbejder pædagogisk og målrettet med gruppen af de ældste børn • Børnehaven inviterer 0.klasserne på besøg i deres gamle børnehave • Alt involverede personale har erfaring med samarbejdet med skole/sfo • Børnehaven og skolen har sammen udarbejdet en handleplan og sætter tiltag i gang • Børnehaven udarbejder - i samarbejde med forældrene - overleveringsskemaer på hvert enkelt barn • Børnehaver og skoler arrangerer i fællesskab "prøv-din-skole-dag" • Relevant personale tilegner sig ny viden og redskaber om overgange og anvender det i praksis
2	<ul style="list-style-type: none"> • Børnene er på besøg i 0.klassen og sfo • Børnehaven inviterer personalet fra indskoling på før-besøg • Børnehave og sfo/skole afholder overleveringsmøde. Vi udveksler grundoplysninger og overleverer eventuelle særlige opmærksomhedspunkter på det enkelte barn • Børnehaven afholder forældresamtaler for at afklare det enkelte barns skoleparathed • Personalet er usikre ved samarbejdet med skole/sfo • Børnehaven har udarbejdet en handleplan og igangsætter tiltag for at udvikle fællesfaglig praksis • Børnehaven arbejder med "barnets bog" og medsender den i overgange • Flere personalet tilegner sig ny viden og redskaber om overgange
1	<ul style="list-style-type: none"> • Børnehaven udleverer en infofolder til forældre • Børnehaven har retningslinjer for forældrekontakt og –inddragelse ved overgang fra børnehave til skole/sfo • Børnehaven deltager i skolens informationsmøde for forældre med orientering om skolestart • Børnehaven gør sig første erfaringer med at samarbejde med skole/sfo • Man har ingen viden om i hvilket omfang personalet tilegner sig ny viden om overgange

Trin	Beskrivelse – kvalitetstrappe for overgang mellem Dagplejen og børnehave
5	<ul style="list-style-type: none"> • Der er årligt fastlagt en række tværkulturelle projekter, der understøtter kulturforståelsen mellem medarbejdere i hhv. dagplejen og børnehaven • Personalet videns udveksler og inspirerer formelt og uformelt internt og med andre (Kerteminde Kommune inspirerer og udveksler erfaringer internt og som konsulenter for andre kommuner) • Personalet er kyndige udøvere og har en forankret praksis med samarbejdet mellem Dagplejen og børnehaven • Udvalgte personaler bidrager via udviklingsprojekter til at der skabes ny viden og redskaber om overgange
4	<ul style="list-style-type: none"> • Vi udveksler oplysninger og overleverer eventuelle særlige opmærksomhedspunkter på det enkelte barn • Dagplejen udarbejder og medsender stafetlog på børn i udsatte positioner • Dagplejen medsender overgangsskemaer fra "hjem til dagplejen" • Dagplejen og børnehaven arbejder med udvikling af fælles sprog • Dagplejen og børnehaven arbejder med udvikling af medarbejdernes forståelse af hinandens fagområder • Dagplejen og børnehaverne etablerer samarbejdsprojekter på tværs • Dagplejen og børnehaven udvikler fælles faglig praksis • Børnenes udvikling vurderes i forhold til hvornår de er klar til børnehave • Dagplejen evaluerer systematisk, når vi sætter nye tiltag i gang om overgange og opdaterer også handleplanen herfor • Alle dagplejere tilegner sig ny viden og redskaber om overgange og anvender det i praksis
3	<ul style="list-style-type: none"> • Dagplejen har udarbejdet en handleplan og igangsætter tiltag for at udvikle fælles faglig praksis • Dagplejen arbejder pædagogisk og målrettet med de ældste børn i gruppen • Alle dagplejere tilegner sig ny viden og redskaber om overgange • Dagplejen og børnehaven har sammen udarbejdet en handleplan og sætter tiltag i gang • Dagplejen udfylder - i samarbejde med forældrene - overleveringsskemaer på hvert enkelt barn • Nogle dagplejere har faste besøg i børnehaverne hvor de deltager i de faste aktiviteter • Pædagoger og nogle dagplejere tilegner sig ny viden og redskaber om overgange og anvender det i praksis
2	<ul style="list-style-type: none"> • Børnene er på besøg i børnehaven med forældre / dagplejer • Dagplejen og børnehaven holder overleveringsmøde på børn med særlige behov. • Dagplejerne er usikre ved samarbejdet med børnehaverne • Dagplejen arbejder med "barnets bog" og medsender den i overgangen • Flere dagplejere tilegner sig ny viden og redskaber om overgange
1	<ul style="list-style-type: none"> • Børn overflyttes pr. automatik til børnehaven i den måned, som de fylder 3 år • Dagplejen udleverer en infofolder til forældre • Nogen dagplejere tilegner sig ny viden og redskaber om overgange • Dagplejen har retningslinjer for forældrekontakt og – inddragelse ved overgang fra dagplejen til børnehave • Dagplejen gør sig første erfaringer med at samarbejde med børnehaven • Man har ingen viden om i hvilket omfang personalet tilegner sig ny viden om overgange

Overgange

Et enkelt dagtilbud vurderer at ligge på trin 2, og seks ligger på trin 3. Tre dagtilbud befinder sig overvejende på trin 4, mens et enkelt befinder sig på trin 5. Flertallet af dagtilbud har således i et vist omfang et samarbejde med skolerne, men arbejdet med overgangene foregår primært i dagtilbuddet. Der er ikke eller kun i begrænset omfang en fælles praksis og en fælles forståelse af arbejdet med overgangene på tværs af dagtilbud og skoler. Det er forvaltningens forventning, at alle dagtilbud ved næste kvalitetsrapport som minimum vil ligge på trin 3.

Alle børnehaverne ønsker et tættere og mere formaliseret samarbejde med skoler / SFO'er, hvor der f.eks. udvikles et fælles sprog og etableres diverse samarbejdsprojekter.

F.eks. vil Kræmmerhuset arbejde for et øget tværfagligt samarbejde mellem dagtilbuddene i Langeskov og Langeskov Skole for bl.a. at skabe en fælles faglig praksis. Dette arbejde vil alt andet lige lyses, når de tre institutioner i Langeskov erstattes af én samlet institution i efteråret 2013.

Nymarken, der ligger på trin 5 og som har fordel af at være en samdreven institution med skole og SFO på samme matrikel, vil i de kommende år arbejde på at udvikle et "brobygningsforløb" i samarbejde mellem børnehaven og børnehaveklassen, der kan skabe endnu bedre overgange end de nuværende.

I Munkebo er de tre børnehuse udfordret af, at de leverer børn til to forskellige skoler, men der er kun førskolegruppe på den ene skole – "Tårnet" på Skolen ved Noret. Både Columbus, Himmelblå og Solbakken skriver således, at de ønsker et tættere og mere formaliseret samarbejde med begge skoler, så alle børn kan opleve den samme gode overgang.

Bl.a. Columbus vil samtidig have fokus på et tættere og mere formaliseret samarbejde med dagplejen, herunder dialog og gensidige forventninger omkring børn, der skal overleveres fra dagplejen til Columbus. Ift. samarbejdet mellem dagpleje og børnehaver skriver dagplejen selv i dens kvalitetsrapport, at der ikke pt. er udarbejdet handleplan for overgange, da dette arbejde har afventet ansættelsen af ny leder. Dagplejen ser samtidig frem til, at arbejdet med et formaliseret samarbejde mellem dagplejen og børnehaverne sættes i gang i efteråret 2012.

Dagtilbuddene kan selvfølgelig ikke alene beslutte at etablere et tættere og mere formaliseret arbejde med skoler og SFO'er uden at de to sidstnævnte er aktive deltagere heri. Men forvaltningen ser positivt på, at dagtilbuddene har dette ønske om et tættere samarbejde, og vil hjælpe med at understøtte dette ved bl.a. at facilitere fælles møder for dagtilbuds-, skole- og SFO-ledere, hvor arbejdet med overgange drøftes. Det er således forvaltningens vurdering, at børnehaverne i Kerteminde Kommune generelt er og i endnu højere grad vil være godt på vej i arbejdet med overgange i de kommende år, efterhånden som der arbejdes på samarbejdet mellem daginstitution og skole / SFO.

Overgang fra dagplejen til børnehave

Ift. overgangene mellem dagplejen og børnehaverne vurderer dagplejen at ligge på trin 3. På grund af ansættelse af ny leder er der pt. ikke udarbejdet en handleplan for overgange i dagplejen. Der skal udarbejdes en fælles fremgangsmåde i samarbejdet med børnehaverne, og ligesom med overgangene fra børnehave til skole / SFO kan dagplejen ikke alene bestemme at forbedre overgangene til børnehave. Børnehaverne skal i lige så høj grad have fokus på dette område, og både omkring dagplejeres besøg i børnehaverne og den konkrete overlevering er der behov for at gøre en indsats. Det er forvaltningens forventning, at samarbejdet mellem dagplejen og børnehaverne vil forbedres betydeligt gennem det arbejde med et formaliseret samarbejde, der sættes i gang i efteråret 2012.

Trin	Beskrivelse – Kvalitetstrappe for Sprog
5	<ul style="list-style-type: none"> • Samarbejde mellem dagplejen og bh. og bh. og skole/SFO om fælles sprogligt mål er forankret • Dagtilbuddet er kendt for og udmærker sig ved sprogarbejdet • Dagtilbuddet har udarbejdet en Best Practice, og hele dagtilbuddet er opdateret på den nyeste viden omkring sprogarbejdet • Personalet vidensudveksler og inspirerer formelt og uformelt internt og med andre • I dagplejen er sproggrupper etableret under vejledning fra talepædagogen • Dagplejen har flere uddannede sprogpædagoger • Redskaberne i Sprogpakken er en integreret del af alle personalers daglige aktiviteter med børnene • Udvalgt personale bidrager via udviklingsprojekter til at der skabes ny viden og redskaber om sprog
4	<ul style="list-style-type: none"> • Som en fast del af en sprogindsats udarbejdes en handleplan i samarbejde med forældrene, som også deltager i evalueringen heraf • Dagtilbuddet evaluerer systematisk når vi sætter nye tiltag i gang på sprogområdet og opdaterer handleplanen herfor • Børnene udfordres til sproglig kreativitet, til at udtrykke sig på mange forskellige måder og ved hjælp af forskellige kommunikationsmidler • Alle pædagoger har erfaringer med at arbejde med redskaberne i Sprogpakken • Personalet er kyndige udøvere, har en forankret praksis med sprogarbejdet • Alt personale tilegner sig ny viden og redskaber om sprog og anvender det i praksis
3	<ul style="list-style-type: none"> • I børnehaver er der etableret sproggrupper under vejledning fra talepædagogen for børn med behov for fokuseret indsats • De personaler der har deltaget i Sprogpakken¹² anvender i det daglige arbejde redskaberne herfra • Dagtilbuddet har et inspirerende og synligt sprogmiljø med let adgang til sprogmaterialer i børnehøjde • Personalet er bevidste om det sproglige arbejde og udfører det i praksis • Personalet er bevidste om nuancerne i sproget • Sprogpædagogen vejleder kolleger i sprogarbejdet • Tæt samarbejde med forældrene omkring det enkelte barns sproglige udvikling - dagligt og formelt • Relevant personale tilegner sig ny viden og redskaber om sprog og anvender det i praksis
2	<ul style="list-style-type: none"> • Børnehaven danner efter behov grupper, hvor der leges særligt med sproget • Pædagogerne har vedvarende fokus på, at vejlede forældrene i at understøtte deres barns sprog • Dagtilbuddet informerer forældre generelt om sprogets betydning og giver råd og vejledning • Dagtilbuddet har en uddannet sprogpædagog • Dagtilbuddet har udarbejdet en handleplan og tiltag igangsættes for at udvikle fælles faglig praksis • Personalet er rollemønstre for børnenes sprogtiltagelse og deres omgang med sproget • Pædagogerne har kendskab til arbejdet med børn med flere sprog • Personalet har en basal viden om børns sprog på de enkelte udviklingsstrin • Flere personale tilegner sig ny viden og redskaber om sprog
1	<ul style="list-style-type: none"> • Forældrene får vejledning, hvis barnet har brug for sprogstøttende opfølgning • Børnene har mulighed for at udvikle deres sprog gennem dagligdagens aktiviteter • Det nærmeste personale omkring barnet kender barnets sproglige forudsætninger • Børnene udfordres generelt på sproget i dagligdagen • Børnehaven tilbyder Sprogvurdering¹³ efter behov • Der sker løbende vurdering af det enkelte barns sprog, baseret på generelle observationer • Man har ingen viden om i hvilket omfang personalet tilegner sig ny viden om sprog

Sprog

To dagtilbud befinder sig på trin 2, fem befinder sig på trin 3, mens de sidste fem befinder sig på trin 4. Ingen af dagtilbuddene har kunnet opfylde de tegn i kvalitetstrappen, der omhandler kursusforløbet "Sprogpakken", da dette kursusforløb først blev igangsat primo 2012. Det er forvaltningens forventning, at alle dagtilbud befinder sig på minimum trin 3 ved udarbejdelsen af næste kvalitetsrapport.

Generelt ønsker dagtilbuddene at sætte mere fokus på det sproglige arbejde, og sikre en større bevidsthed omkring børns sprog blandt medarbejderne. Bl.a. Solbakken sætter fokus på sprogarbejdet ved, at nyt fra sprogpædagogen er et fast punkt på personalemøderne, mens sprog er et fast punkt på stuemøderne i Kræmmerhuset.

Samtidig er der fokus på, at bruge sproget aktivt i den daglige pædagogiske praksis, i alt fra spisesituationer til garderoben og toiletbesøg. I Balders Hus er det f.eks. et konkret mål, at "Huset skal emme af, at vi alle sammen leger med sproget".

Flere vil desuden udbrede redskaberne fra kursusforløbet Sprogpakken til alle medarbejderne i dagtilbuddet. I bl.a. Bøgebjerg er det således et konkret mål, at alle medarbejdere ved næste evaluering af arbejdet med sprog har erfaring i at arbejde med redskaberne.

Det er forvaltningens vurdering, at alle dagtilbuddene har fokus på børns sprog og arbejder aktivt med dette, men at der samtidig i nogle dagtilbud mangler sprogkompetencer i personalegruppen. Ikke alle dagtilbud har f.eks. en sprogpædagog, og ikke alle medarbejdere har erfaring i sprogarbejdet.

Samtidig fremgår det af dagtilbuddenes kvalitetsrapporter, at der i nogle dagtilbud ikke evalueres systematisk på nye sprogtiltag og handleplaner. Flere undersøgelser fra bl.a. Danmarks Evalueringsinstitut har vist, at for mange børn har sproglige vanskeligheder, og at der ikke sprogvurderes på tilstrækkeligt mange børn. Forvaltningen vil derfor i efteråret 2012 se på, om der er behov for yderligere kommunale tiltag ift. praksis omkring sprogvurderinger og sproglige indsatser i dagtilbuddene.

Afsluttende bemærkninger

2011 har været et udfordrende år for kommunens dagtilbud, der har stået over for en betydelig omstrukturering af dagtilbudsområdet samt besparelser. Men som dagtilbuddenes kvalitetsrapporter viser, har 2011 heldigvis også været et år præget af udvikling og en aktiv indsats for at fortsætte og udvikle kvaliteten i det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring og udvikling.

Generelt set er den pædagogiske kvalitet i de kommunale dagtilbud på et tilfredsstillende niveau. Som denne samt dagtilbuddenes enkelte kvalitetsrapporter viser, er der alle steder fokus på, at sikre den pædagogiske kvalitet for det enkelte barn og for børnegruppen. Dagtilbuddene arbejder aktivt med de seks læreplanstemaer, og bruger både små og store aktiviteter i dagligdagen til at arbejde med læreplanstemaerne. Forvaltningen noterer, at der er grader af systematik i dagtilbuddenes arbejde med læreplanerne.

Alle steder er der fokus på at se det enkelte barn, og på at sikre at de børn, der ikke selv tager initiativ og er en aktiv del af børnefællesskabet, får hjælp og støtte hertil af de voksne. Der er forskel i dagtilbuddenes måde og grad af systematik i arbejdet hermed, dog har forvaltningen noteret at der er fokus herpå.

Task Force for Fremtidens Dagtilbud har i maj 2012 offentliggjort deres arbejde med at finde og undersøge faktorer, der er med til at skabe dagtilbud af høj kvalitet med fokus på læring og inklusion. Task Forcen har udpeget følgende fire pejlemærker for hvad der skal til, for at man kan arbejde kvalificeret med, at børn i dagtilbud lærer og ikke ekskluderes fra fællesskaberne:

1. En reflekteret og tilrettelagt pædagogisk praksis med fokus på læring og inklusion
2. Måltrettet forældresamarbejde
3. En stærk evalueringskultur med fokus på kvalitetsudvikling
4. Professionelt og tydeligt lederskab på alle niveauer

Generelt ser forvaltningen med tilfredshed på, at Kerteminde Kommune ligesom Task Forcen fremhæver fokus på læring og inklusion som grundlæggende faktorer for at opnå høj kvalitet i dagtilbud.

Som kvalitetsrapporten viser, arbejder dagtilbuddene allerede aktivt og reflekteret med den pædagogiske praksis, med fokus på læring og inklusion af alle børn. Samtidig ses det tydeligt i dagtilbuddenes kvalitetsrapporter at der er fokus på forældresamarbejdet, og på at inddrage forældrene aktivt i arbejdet med inklusion, så alle forældre får en forståelse af, at alle børn har en plads i fællesskabet. Forvaltningen noterer med tilfredshed, at to af de fire pejlemærker således allerede er integrerede indsatsområder i dagtilbuddene, der fortsat vil blive arbejdet aktivt med.

Som tidligere nævnt i kvalitetsrapporten vurderer forvaltningen, at der er et behov for at arbejde mere fokuseret med at skabe en stærk evalueringskultur, som har fokus på kvalitetsudviklingen i dagtilbuddene. Sammen med det fortsatte arbejde med en reflekteret pædagogisk praksis og et målrettet forældresamarbejde, er dette derfor et indsatsområde, som forvaltningen vil samarbejde med dagtilbuddene omkring i de kommende år.

Dette er som bekendt første generation af Kvalitetsrapport for Dagtilbudsområdet, og som ved alle nye ting, skal det lige læres. Forvaltningen vil i det kommende år i samarbejde med dagtilbuddene drøfte, hvorledes Kvalitetsrapportens form og indhold kan udvikles, så rapporten på bedst mulig måde præsenterer dagtilbuddenes resultater og udvikling.

Den næste Kvalitetsrapport for Dagtilbudsområdet i Kerteminde Kommune udkommer i foråret 2014. Forvaltningen ser frem til i de mellemliggende år at fortsætte det positive samarbejde med kommunens dagtilbud om at sikre kvaliteten og udviklingen af den pædagogiske praksis i Kerteminde Kommune.